

[Harald Nielsen.]

seende til at underbygge og endnu stærkere grundfæste den demokratiske livsform. Det gør derimod reformer, der yderligere styrker værnet om den enkeltes frihed og ret. Hvad et- eller tokammer angår, hører jeg til dem, der kan affinde mig med et etkammersystem, omend jeg hellere havde set et kommunevalgt landsting. Måske kunne de betragtninger, professor Poul Andersen har fremsat i „Berlingske Aftenavis“, medvirke til, at man igen tog spørgsmålet op i forfatningskommissionen. Det ville jeg i hvert fald være glad for.

Også på et andet felt, sikring af et frit folkeligt selvstyre, trænger vi til reformer, ikke så meget i grundloven som i selve valgloven, men dog også i grundloven. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard var inde på det, som jeg mener, meget alvorlige problem, der her foreligger for os, da han gjorde opmærksom på det dilemma, vort folkestyre i øjeblikket befinder sig i, og hvis inderste årsag vel kortest kan karakteriseres således, at vi har en parlamentarisk statsskik, der kræver flertalsstyre, men vi har en valglov, der hindrer tilvejebringelsen af et rent flertal. Enten må vi bringe vor valglov i overensstemmelse med vor parlamentariske statsskik eller omvendt, vor parlamentariske statsskik i overensstemmelse med vor valglov. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard talte her noget om ændrede samarbejdsformer, men gav desværre ikke nogen positiv anvisning på, hvad det var, han havde i tankerne. Derimod brød han, med udgangspunkt i de engelske valg, staven over valg i enkeltmandskredse uden forholdstalsvalg. Jeg synes, det ærede medlem var noget ensidig i sin dom. Sandheden er jo dog den, at hver valg måde har sine fordele og sine mangler, og det lader sig ikke sådan i en hurtighed afgøre, hvad for en valg måde man bør give fortrin.

Flertalsvalg i enkeltmandskredse har den skavank, at et mindretal i befolkningen kan få et flertal af mandaterne, samt at det — hvis det ellers er en skavank, hvad man kan strides om — fører til et udpræget topartisystem. Men det har den ubestridelige fordel, at det skaber større fasthed i styret, og den tilstand, at der bliver klare linjer mellem regering og opposition. Og

begge dele er meget værdifulde. Den indvending, at der også ved rent flertalsvalg kan fremkomme svage regeringer, tillægger jeg ikke så stor vægt. Atlees regering klarede sig meget godt i 18 måneder med et flertal på 8 og udskrev valg af helt andre grunde, og Churchill klarer sig også nok med sit flertal på 18 — det er alt sammen kun et spørgsmål om at få parlamentsmedlemmerne til at møde Noget andet er, at desto mere jævnbyrdige partnerne er, desto forsigtigere må de naturligvis med henblik på den næste valgdag være med hensyn til at tage yderliggående skridt, men det er i mine øjne kun et gode.

Forholdstalsvalgmåden har den dyd, at den giver mandater nøjagtig i forhold til tilslutningen i vælgerbefolkningen. Om den også giver fuld ligelighed i indflydelse, kan der tvistes om. Mange mener, at den i adskillige tilfælde, nemlig hvor et lille parti af valggeometrien anbringes i en nøgleposition, giver mest magt til det parti, der har mindst tilslutning i befolkningen, hvad jo ikke er synderlig demokratisk. Heller ikke det skal jeg fæste mig ved, det kan jo også diskuteres andetsteds. Men en kendsgerning er det, at forholdstalsvalgmåden fører — det viser erfaringen — til en stærkt partidelt rigsdag, hvor det efterhånden bliver vanskeligere og vanskeligere at samle et beslutningsdygtigt flertal, og at denne udvikling er farlig for folkestyret, kan der næppe være tvivl om. Derfor er det meget rigtigt, at der her ligger et yderst alvorligt problem, som vi må løse; det må efter min mening løses på den ene eller den anden måde. Jeg henstiller indtrængende til de vise grundlovsfædre, at de tager alvorligt fat på denne sag.

Hermed skal jeg slutte mine betragtninger i håb om, at de dog ikke på alle de områder, jeg har berørt, skal være fremsat helt forgæves. Navnlig håber jeg, at indeværende rigsdagssamling må bringe grundlovsforhandlingerne så langt frem, at der virkelig er udsigt til snart at få gennemført en grundlov og en valglov, der er folkestyret og sikringen af borgernes fundamentale demokratiske rettigheder mere tjenlig end den ordning, vi nu har.

Foged: Denne debat giver mulighed for, at ting, der er mere egnsprægede, kan kom-